

Nyt fra
ASSISI-KREDSSEN

December 2009

nr. 65

INDHOLD:

Adventshilsen	<i>side 3</i>
Økumenisk efterårskursus	<i>side 5</i>
Glimt fra Assisi	<i>side 6</i>
Økumeni: historie, udredninger og håb	<i>side 10</i>
Bjergprædikenen	<i>side 15</i>
Bestyrelsen	<i>Bagsiden</i>

ASSISI-KREDS DATOER

27. februar 2010
Årsmøde
Assisi-rejse:
28. april - 5. maj 2010

**Bestyrelsen ønsker
Assisi-Kredsens
medlemmer
en glædelig jul!**

Adventshilsen

fra formanden

Advent 2009

I november måned har det meste af Europa erindret 20-års dagen for Berlin-murens fald, en skelsættende og overraskende begivenhed som kom bag på alle. En anden af den slags uventede begivenheder i vores nærmeste fortid var Gorbatsjovs nedlæggelse af Sovjetunionen. En tredje begivenhed af samme art var sammenbruddet af apartheid-styret i Syd-Afrika og indsættelsen af Nelson Mandela som præsident. Og sidst valget af og indsættelsen af Barack Obama, en sort præsident i USA. Alle fire nævnte eksempler skete uden større dramatik eller blodsudgydelse.

Jeg kan ikke vide hvordan andre tænker, men for mig står disse begivenheder som eksempler på at der kan ske *spring* i historien. Normalt maler historiens kvæm langsomt, der sker noget hele tiden, men i en ret forudsigelig rytme - men så er der disse spring som kommer ganske overraskende og uforudsigeligt, og som indgyder håb. Personligt havde jeg ikke tilstrækkelig fantasi til at forestille mig førnævnte begivenheder ske i min levetid, men det gjorde de altså.

Og parallelt de ulykkelige begivenheder, uventede, overraskende, skelsættende, f.eks. jordskælv eller en tsunami eller terrorangrebet på de to tårne i New York - også disse begivenheder er spring i historien som er med til på afgørende vis at ændre vores tilværelse. F.eks. har det efter en lille gruppe terroristers enkle og succesfulde angreb på to skyskrabere i New York bevirket at en rejse med fly, også for fredelige og uskyldige Assisi-rejsende, er en besværlig og tidsrøvende proces hvor man skal tage ur og livrem og jakke af, nogle steder endog skoene, og hvor man mistænkes som kriminel hvis man har noget så uskyldigt som en vandflaske med.

Nu kan man jo ikke leve af at vente på disse spring i historien - så bliver livet ualvorligt. Vi må tænke og handle og være politisk bevidste ud fra de forudsætninger vi lige nu står midt i. Men der er dog noget trøsterigt ved at der kan ske spring i historien, især når vi oplever at problemerne synes fastlåste. Et stort fælles problem er for øjeblikket vores klodes klima- og miljøproblemer som synes uoverskuelige - vi kan håbe på et spring i den menneskelige historie hvis dette problem skal løses.

For et par tusind år siden skete der et spring i historien - altså ét af de helt store - Gud blev menneske! Det er ikke så længe siden set i vores klodes perspektiv, men det var

---

afgørende, det ændrede livet. I et universelt og globalt perspektiv kan det forekomme som et spring af en helt anden verden, og det var det! - ikke *af* denne verden, men dog *i* denne verden. Dette spring i historien er for os kristne afgørende: det drejer sig ikke længere kun om et *langt* liv på denne forgængelige klode, men om *evigt* liv. 'Evig liv' har ikke noget med tid at gøre, men med indhold, mening, handling og håb.

Nu er det Advent, og inden længe fejrer vi dette store spring i vores historie: Gud blev menneske i Jesus Kristus. Vi kan fejre det med glæde og fortrøstning - jeg har ikke fantasi til at noget større spring kan indtræffe - men jeg vil altid lade muligheden stå åben for at blive overrasket.

Tak til alle medlemmer og rejsefæller og venner i Assisi-Kredsen, for møder og udflugter og kontakter i årets løb - glædelig Advent og Jul, på gensyn, pace e bene,

Frederik Hjerrild

**Der er stadig enkelte pladser
på forårsturen 28. april - 5. maj 2010**

**Program i sidste nummer eller på
hjemmesiden**

**ASSISI-REJSE
28. april - 5. maj 2010**

**Henvendelse til
Gunnar Bach Pedersen**

6 • 7. NOVEMBER ■

ØKUMENISK

efterårskursus 2009

HOTEL NYBORG STRAND

Temaet for årets økumeniske efterårsmøde på Nyborg Strand var ”Sekularisering og religiøs vitalitet i det 21. århundrede”.

Det økumeniske efterårsmøde er det årlige stævne for økumenisk engagerede organisationer og personer i Danmark.

En af disse medlemsorganisationer er Asisi-Kredsen, og undertegnede deltog derfor som vores repræsentant.

Om fredagen mødte vi det billede, som mange mennesker har af kristendommen, som noget, der er nært forbundet med det at være dansk. Vi mødte dette billede med eksempler både hjemmefra og med baggrund fra danske udvandrermenigheder i Argentina.

Kristendommen bliver for mange mennesker et identitetsmærke mere end noget, der kræver engagement og medleven.

I det samfund må kristendommen forsøge at møde mennesker. Og vi mødte flere eksempler på, hvordan dette forsøges gjort gennem det kirkelige børne- og ungdomsarbejde, gennem forsøg med virksomhedspræster.

Kirken har brug for at komme den religionsblufærdige dansker i møde i hans/hendes dagligdag.

Vi lever i en tid med mange - også modsatte - signaler, der er på den ene side en åbenhed overfor religiøse livstydninger - også på baggrund af de politisk-ideologiske livstydningers nederlag med murens fald. På den anden side er der en tendens til at ønske religionen ud af det offentlige rum og en mere aggressiv ateistisk religionskritik.

Denne situation er en udfordring for folkekirken og de andre kirker om at tydeliggøre det kristne budskab i en ændret tid.

Efterårskursets tema blev behandlet i foredrag, i debatgrubber og i gudstjenester.

Gunnar Bach Pedersen

Danske Kirkers Råd og det tilknyttede Økumenisk Forum for økumeniske organisationarbejder for forståelse og samarbejde mellem kristne på tværs af konfessioner.

Blandt det, som aktuelt er på dagsordenen, kan nævnes kirkelige aktiviteter og økumenisk gudstjeneste i forbindelse med klimatopmødet - og forårets Danske Kirkedage, som afholdes i Viborg.

Glimt fra Assisi oktober 2009

Af Helle Torp

Jeg følger med fuglen, der svæver over dale n med dis i
Jeg ser byen med mange klostre og mure i Assisi
Byen er med sit navn et tegn på mangen bekræftelse
As-Si!Si! Det afstedkommer lyst til god beskæftigelse
Af disse er kirker, kunst og klostre det "høje"
At skue heroppefra – og sidenhen også at "fordøje"

Ved solopgang er gaderne som skyllet med vand der er klar i
(så mærker man vel knapt den lugt som man bor i)
Men henover dagen, er duften nu stærk af pizza
Fra hver lille krog, og fra hvert et piazza.
Jeg ser folk få kaffe med latte og skum i
Og andre får dertil en drink med lidt rom i!

Som fuglen, må også øjet iblandt finde sig hvile.
Ser byens folk gå forbi mig, og jeg må smile:
Her er godt-folk og småt-folk med ælde og furer
Går stejlt opad og nedad skønt bentøjet knurrer,
Der er børn i kladvogn, der er med i optog, der er hunde der gør
Men mest er der masser af snak, på italiensk, med humør.

Flertallet af kvinder og mænd her i byen, går med kåber
De har et indre liv med troen på Gud, og de håber
De til nytte kan være for mennesker og fred,
Og sender bønner for os, mod himmelen om "ded"
Imens kan turisten sidde i solen, og lade sig bage
Nyde kulturen i den autentiske by, lade det hele smage.

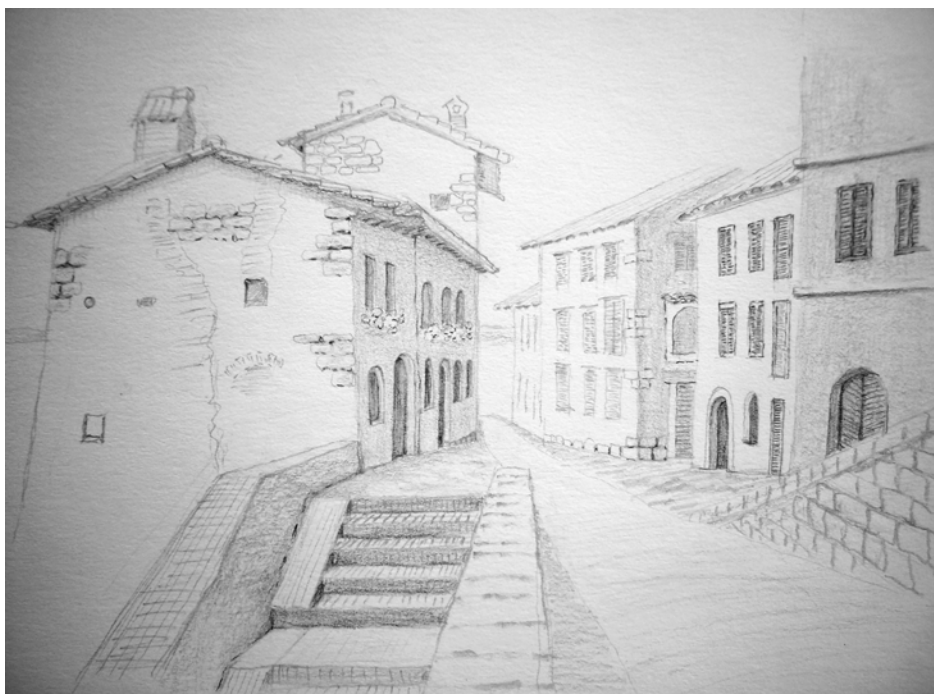
Som duerne, der klatrer for de sig letter fra taget
Og svæver videre rundt til det grønne i nabolaget
Vil jeg gå lidt videre her i teksten.

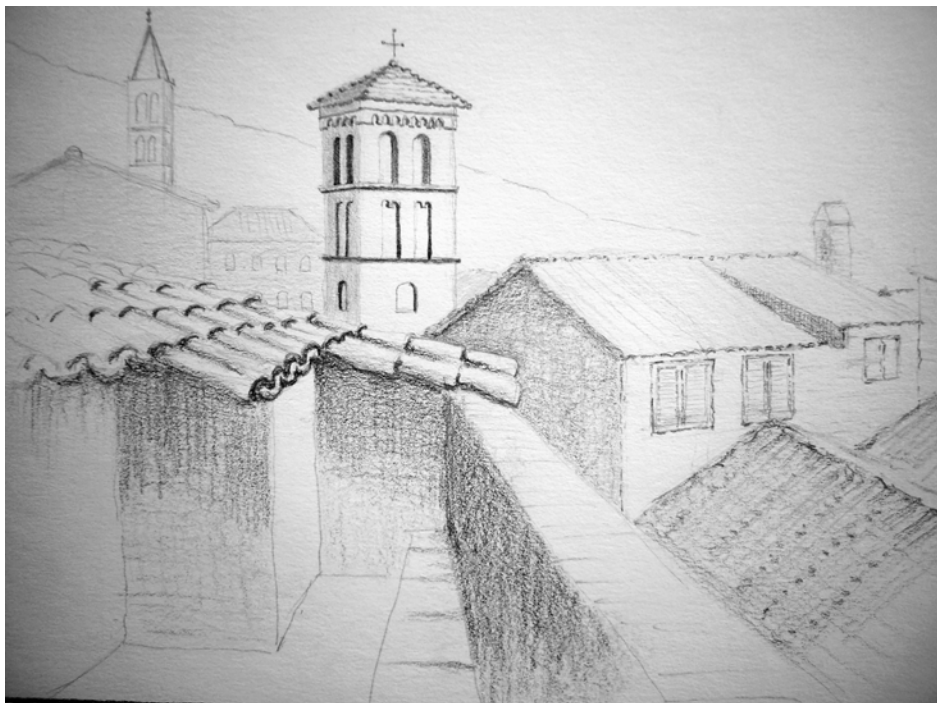
Se bare! Oliventræer, italiens- væksten!
Nerier og pelargonier, der endnu har blomster,
Og andre frodige og grønne forekomster.

Mens jeg nu har perspektivet her over "vuen"
Hørte jeg just allike n sige til duen:

"Så du den urtegård med store tomater
Der modner i solen, eller æbler af granater?"

"Så du de mange grønne urter med oregano,
Timian, basilikum og dyrebar "safrano"?"

*"Åk nej," svared' duen, "du drømmer, Amigo
Den må du læng' re ud på landet for at få – do"
Alliken si'r: "Men figner? Bag klostret de regner jo ned!"
Duen: "Hm! Måske indenfor klostret de regnes for Køstbarhed"
Ja, hvad ved alliker og duer og drømmer'
Om regnskaber, Il conto, stratego og bøtter?"*

*Om kloster og køst kan der siges en mængde
Når mad skal ku' mætte og med en vis længde
Er pasta, penne og båndspaghetti med kødsovs
Godt at få indenbords med Parmesan-smovs.
Og glemme, det må vi i hvert fald ikke
Af rødvin var der så rigeligt at drikke.*

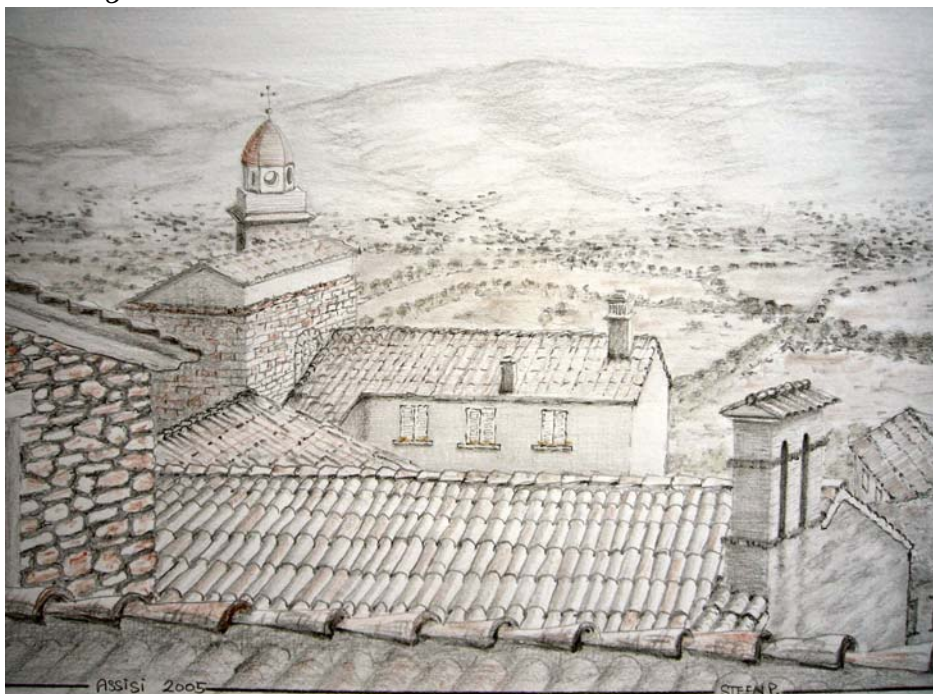
---

*Fra taget jeg hopper nu ned på terrassen
Hvor alle vi "assisi'ensere" havde adressen,
Og hyggede os med hverandre til ud på natten
Og fuldmånen viste os La Rocca som skatten
Det blev til stjernetegn og filosofi
Det var dén uge – nu er den allerede forbi!*

*På gensyn! Det vil vi gerne sige
Assisi ER en by helt uden lige!*

*Ja,
måske nærmere et HIMMERIGE?*

*Med mange kærlige hilsener til hele holdet
Steen og Helle*

Økumeni:

historie, udredninger og håb

af Frederik Hjerrild

I Assisi har franciskanerordenen et økumenisk center, CEFID (Centro Francescano Internazionale per il Dialogo), som gennem mange år havde pater Max Mizzi som leder. Nu ledes dette økumeniske center af pater Silvestro Bejan, franciskaner-præst, som ser en opgave i ikke blot at repræsentere franciskanerordenen udadtil i forhold til andre kirker og religioner, men også i at delagtiggøre franciskanerne og de andre ordner i Assisi i økumeniske emner og relationer.

Dette gøres bl.a. ved nogle studiedage, sidste år om forholdet til og kontakten med de orthodoxe kirker (øst-kirken), i år om forholdet til reformationskirkerne, heriblandt den anglikanske kirke og de protestantiske kirker.

Jeg havde den fornøjelse at blive indbudt til studiedagen den 22. okt. i Assisi som repræsentant for en af de evangelisk-lutherske kirker. Nedenfor mit oplæg på studiedagen i en let forkortet udgave.

Martin Luther, en protestant

Martin Luther (1483-1545) var protestant - i ordets oprindelige betydning, 'protestere' kommer fra latin 'pro-testari' og betyder 'erklære offentligt, aflægge vidnesbyrd, gøre indsigelse' - Luther havde ingen intention om at bestride eller fornægte den oprindelige og sande tro.

Den protestantiske bevægelse, som den findes i den anglikanske, lutherske, calvinistiske og valdesiske kirke, havde ikke

til hensigt at skille sig ud fra den ene kristne kirke, som vi er fælles med i de klassiske trosbekendelser som også i dag er gyldige og i brug i vore kirker. Men ønsket var at bevidne og holde fast i den oprindelige, apostolske sandhed, som fra tid til anden var blevet fordærvet eller undertrykt, en bevidsthed som også den romersk-katolske kirke har givet udtryk for siden Det andet Vatikanerkoncil og stadig gør.

San Francesco, en økumenisk helgen

Hvad angår den hellige Frans, er han også "vores" helgen. Han blev født mere end 350 år før reformationen - de protestantiske kirker har ikke deres oprindelse i 1500-tallet, men har klart deres oprindelse i den første kristne kirke, den apostolske kirke. Vore kirker har mere tilfælles end dét der skiller, også i tid, i det historiske forløb. Der er problemer af dogmatisk, liturgisk, juridisk og kirkelig karakter - og vi har teologiske kommissioner der arbejder på at finde konklusioner og kompromisser for alle disse problemer og spørgsmål (fred og alt godt med alle disse!), men det er ikke problemer som rører ved det daglige liv for almindelige kristne troende, for alle os. Det er muligt at gøre noget sammen - bede, synge, arbejde, fejre, spise, holde gudstjeneste og feste sammen.

Den økumeniske bevægelse

Den moderne økumeniske bevægelse set i evangelisk-luthersk perspektiv kan inddeles i tre faser:

Første fase var konferencen i *Edinburgh 1910* hvor kirkelige deltagere mødtes personligt og ikke-officielt til samtale. Anden fase var *Amsterdam 1948* med dannelsen af Kirkernes Verdensråd. Og tredje fase var *Uppsala 1968* med generalforsamling i Kirkernes Verdensråd hvor man særligt lagde vægt på lægfolkets, ungdommens og kvindernes deltagelse i kirkens liv. Uppsala-mødet var meget inspireret af Det andet Vatikanerkoncils nøgletema: a-jour-føring af kirken

(aggiornamento).

I løbet af 70'erne voksede der et stærkt ønske frem, ikke mindst blandt studerende og unge, om at rejse, og der åbnede sig nye muligheder. For eksempel arrangerede studentermenigheden i Danmark (i København og Aarhus) en rejse til Assisi i Påsken 1971 for studenter og lærere, folkekirkfolk og katolikker, i alt 70 personer! Vi blev indlogeret på dels Nordisk økumenisk Center, dels på Cenacolo. Denne rejse blev for studentermenigheden og for deltagerne af stor betydning.

Assisi-Kredsen i Danmark

I januar 1974 blev *Assisi-Kredsen i Danmark* dannet, en økumenisk kreds som i dag tæller knap 400 medlemmer, og som bidrager til den økumeniske mangfoldighed i Danmark.

Assisi-Kredsen arrangerer hvert år to eller tre rejser til Assisi og det franciskanske

Italien, økumeniske grupper med 25-30 deltagere. Dette er for alle en økumenisk erfaring og oplevelse på et meget jordnært, dagligdags og praktisk plan.

Det må også nævnes at den danske forfatter og poet Johannes Jørgensen for 100 år siden introducerede Frans og den franciskanske verden i den danske litteratur med adskillige bøger.

Frans' budskab

Det franciskanske 'budskab' er enkelt, forståeligt, for alle og ... tidløst, eftersom det væsentligste problem i dag er det samme som dengang: *enten* Gud *eller* Mammon. Mammon er ejendommen, kapitalismen, den grænseløse økonomiske vækst. En hollandsk præst, N.G. van Doornik MSC, har skrevet en Frans-biografi med titlen: *Frans af Assisi - en profet for vor tid*, en meget præcis titel.

Kraften og styrken i Frans, og det der er hans særlige kendetegn, er at han *valgte* fattigdommen, han blev ikke offer for fattigdommen, sådan som det sker for millioner af mennesker i vore samfund og i vores verden, er uværdigt og umenneskeligt. Dette valg som Frans foretog er en kritik, ikke mindst politisk. Enhver har jo lov at leve enkelt i franciskansk stil, for eksempel også i den tredje orden - men den vigtigste kritik er den der retter sig mod et vestligt kapitalistisk system, som efterhånden er bredt accepteret og næsten uimodsagt. De frie markedskræfter, kapitalen, væksten, er alle elementer i vort liv som alment accepterede. Det vil sige at den franciskanske 'kritik' er højst relevant, ikke

alene på det personlige plan, men også på det politiske.

At vælge fattigdommen er et vidnesbyrd om Guds Rige, en konstant udfordring, en styrke som altid vil bevare sin værdi. Dette ser vi bl.a. af at der ikke er mange der bliver husket for deres rigdom - som Kong Krøsus, glemt og uden interesse i dag. Frans derimod har p.g.a. sin fattigdom givet, skænket, langt mere end de rige var i stand til at købe for penge.

At vælge fattigdommen er ikke opskriften på et langt liv, Frans levede blot 44 år. Forskellen på Gudsrigets perspektiv og det historisk menneskelige perspektiv er at i førstnævnte drejer det sig ikke om et langt eller et kort liv, men om evigt liv. Jesus levede kun 33 år. Frans havde et ønske om at ligne Jesus, men i dette tilfælde lykkedes det ham ikke helt. Vort liv kan altså ikke vurderes kvantitativt, men kvalitativt, vort mål og vores mission kan altså ikke være at opnå et langt liv, men et liv som har mening og fylde. I Guds Rige er der mere liv foran os end bag os - enten vi måler ud fra skabels esberetningerne i Første Mosebog eller ud fra 'Big Bang' for 14 milliarder år siden. Der er mere tid foran os end bag os - evigheden venter forude.

En vedvarende udfordring

Vi må ikke tænke for småt eller taktisk efter hvad der lige for øjeblikket er tiltrækkende, ved for eksempel at skabe interesse for Frans, evt. med tilsætning af lidt orientalsk mystik eller religiøs vestlig idealisme og nyreligiøsitet, men det er nødvendigt at tænke langsigtet, strategisk,

og holde fast på Guds Rige og Jesu radikale forkyndelse. Guds Rige er ikke *af* denne verden, men dog *i* denne verden. Det som Frans udførte i praksis i sit korte liv, var en umiskendelig radikal livsmode.

For mig ligger der en fare i at reducere Frans, og Assisi, til en turistattraktion, et pilgrimsmaal for velmenende, åndeligt søgende, religiøse mennesker. Den hellige Frans er radikal, dyb, skarp - dette må aldrig fortones eller tilsløres. Når man møder Frans, bliver man mærket for livet, det kan næsten sammenlignes med de første apostles oplevelse ved Genesareth Sø.

En yderligere bekymring kunne være at Frans bliver 'adopteret' af alle mulige miljøorganisationer, økologi- og freds- og dyrebesskyttelses- og ornitologiske organisationer og bevægelser. Godt godt, blot det ikke reducerer hans originalitet: *enten* Gud *eller* Mammon. Dette gælder også på det kirkelige og spirituelle plan!

Dette 'enten-eller' er et vedvarende problem som man ikke kan undslippe ved at gå i kloster eller ved at leve personligt ansvarligt. Vi er omgivet af Mammon fra fødsel til død. Mennesker har let ved at tilpasse sig, den menneskelige historie viser os at vi let finder ud af at samarbejde med og tilpasse os næsten enhver tænkelig kultur og tænkemåde. Derfor finder vi ikke mange, om nogen?, som i dag modsiger Mammons regime, kultur og princip, dette livsvigtige og altafgørende område. Men der er én, i tid og sted, blandt mennesker og i mængden af helgener, en dissident, en afviger, som levede ifølge Jesu ord, Frans.

Der er dette afgørende dilemma i vort liv,

dette ord af Jesus: *enten* Gud *eller* Mammon. Det er ikke let at leve med, men det er dog trøsterigt at der altid vil være en lille, spinkel og kritisk stemme, som ikke tillader os at glemme det - blot så vi ikke alt for let slår os til tåls med denne gamle verden og dens normer.

I Schleswig Domkirke er der en indskrift:

DUM VIVIMUS
MORIENDUM EST
NE MORIAMUR
QUANDO MORIMUR

*Vi må dø
mens vi lever
for ikke at dø
når vi dør*

Det økumeniske møde i praksis

Jeg vil nævne nogle 'frugter' af mødet med Frans, Guds lille fattige, den særlige spiritualitet i Assisi, og den franciskanske livsstil i vort foretrukne hus i Assisi hos *Alcantarine-søstrene*, som er livslange venner - en gave og en glæde for mange mennesker gennem mange år.

Mødet med disse søstre er medvirkende til at udrydde mange fordomme, og modsvarende til gensidigt at oplyse og informere og lære hinanden at kende. Bønnen, de forskellige måder at udtrykke troen på, salmer og sange, er jo kulturelt bestemte. Der er en 'mekanisme' i verden: at troen altid er nærværende på menneskers sted, lokalt, midt i den overleverede kultur og tradition fra forfædrene. Dette er en berigelse, en mangfoldighed og forskellighed, som viser os at Guds Rige er tilgængelig for mennesker dér hvor de lever og bor.

Kirken - og kirkerne - udvikler sig mest frugtbart i dialog.

Det er en alvorlig fejl hvis den kristne kirke i sin mission kræver uniformitet og énsretning efter vestlige, europæiske, romerske mål og normer. Dette er ikke nødvendigt, i Guds verden er diversiteten en rigdom. Frans var højst original i sin glæde over skabningens mangfoldighed, ikke alene hvad angår mennesker, men også dyrene, fuglene, broder ulv etc., planeterne, broder sol, søster måne, naturens elementer, søster vand, broder ild. Alle er søstre og brødre i den fælles lovsang til Skaberen, endog søster død.

Dette er ikke panteisme eller animisme, men en proklamation, en enføldig og stærk forkyndelse af skabningens enhed. Her forekommer alle de menneskelige grænser mellem nationer, racer, religioner og kirkelige forskelligheder som de rene bagateller i Guds store skaberværk.

Sammenfatning

Som afslutning på denne glade og opmuntrende historie har jeg dog en sag som det ligger mig meget på sinde at få med og som smerter mig meget, den er næsten et tabu: i vores fælles kristne mission er det en forargelse, en skandale, at netop i den centrale handling, den vigtigste handling, *eukaristien*, altergangen, er det ikke muligt at have fællesskab og spise sammen. Jeg kender alle reglerne, de teologiske begrundelser, men ... det er en forargelse for os almindelige kristne. Vi kan dele alt i vort liv og i troen undtagen det vigtigste, Kristi legeme, det afgørende for verden og vort liv.

For lutherske, protestantiske, troende er det en dyb smerte. Vi accepterer reglerne, og som gæster respekterer vi den lokale og kirkelige tradition, men jeg vil udtrykke en protest: denne begrænsning er hverken nødvendig eller troværdig i vort liv som kirke i verden.

Disse sager udgør en del af alt det som vi evangelisk-lutherske har modtaget her. Tak til Gud, og til San Francesco, til franciskanske søstre og brødre gennem mange år, og til Assisi - en by fyldt med spiritualitet.

Bjergprædikenen og efterfølgelsen

Foredrag ved Assisi-kredsens efterårsmøde,
21.november 2009

af **Johannes Nissen**

En kort optakt, hvor der peges på Frans af Assisis først åelse af efterfølgelsen. Tre bibelttekster har spillet en særlig rolle: "Gå ud og prædik: himmeriget er kommet nær! Helbred de syge..." (Matt 10,7-10), "Hvis du vil være fuldkommen, så gå hen og sælg alt, hvad du ejer..." (Matt 19,21); "Vær ikke bekymrede for jeres liv.. se til himlens fugle... læg mærke til, hvordan liljerne på marken" (Matt 6,25-34). Se også Bodil Busk Sørensen: Frans af Assisi – en udfordring til vor tid, (Forlaget Alfa 2003).

Indledning

Det er ikke ualmindeligt, at tilhængere af en ikke-kristen religion kan vise stor ærbødighed eller ligefrem begejstring for Bjergprædikenen. Som eksempel kan nævnes mange indere, der ligesom det store forbillede Gandhi sætter Bjergprædikenen meget højt.

En tilsvarende holdning kan man også møde hos mange sækulariserede vesterlændinge, som i Bjergprædikenens ord fornemmer noget meget værdifuldt. Ofte har disse mennesker en kritisk holdning til den etablerede kirke, måske fordi de føler, at kirken ikke selv lever op til det, som den prædiker.

Også hos mange såkaldt kirkelige finder vi en stor beundring for Bjergprædikenen. Men ofte er dette ledsaget af en forlegenhed. Man ved ikke rigtig, hvad man skal stille op med de mange smukke ord og de radikale krav, som vi her møder. På det punkt synes der ikke at være den store forskel på mennesker inden for og uden for de kristne trossamfund. På den ene side beundring og ærefrygt for denne tekst, på den anden side rådvildhed over for, hvad man skal bruge den til.

Hvad skal vi i grunden stille op med Bjergprædikenen? Er ordene talt ind i en anden tid og blevet til under forudsætninger, der er helt anderledes end dem, vi

lever under i dag? Er der i virkeligheden tale om et ideal eller en utopi, dvs. et billede af Guds rige, som engang skal komme? Eller rummer Bjergprædikenen et handlingsprogram? Spørgsmålene er mange, og det lader sig ikke gøre at besvare dem alle i dette foredrag, men forhåbentlig kan det, jeg siger i det følgende, tjene til at kaste mere lys over de mange problemer, som melder sig.

Bjergprædikenen som efterfølgelsesetik

Det store spørgsmål lyder: Hvordan kan vi virkeliggøre Jesu radikale krav i vor verden? Er det overhovedet muligt at opfylde dem? De fleste tolkninger af Bjergprædikenen prøver at løse problemet ved at indskrænke dens gyldighedsområde. Hos katolikkene ved at man regner med en to-trins-etik. Bjergprædikenen radikale krav gælder en mindre gruppe, nemlig de gejstlige: munke, nonner osv. Til de "almindelige kristne" stilles mindre radikale krav (de ti bud, kærlighedsbudet etc.).

Den typisk lutherske løsning går i en anden retning. Bjergprædikenen gælder alle – siges det. Men til gengæld gøres en tilføjelse: kravene gælder kun en del af tilværelsen, nemlig det personlige liv, på det individuelle plan. Når vi skal finde vejledning for samfundslivet og det store samfundsinstitutioner henter vi ingen hjælp i Bjergprædikenen.

Et tredje løsningsforsøg går ud på følgende: Bjergprædikenen gjaldt engang, nemlig i den første tid. De første disciple levede i forventningen om Gudsrigets snarlige komme. Og deraf udsprang de radikale

krav. Men Gudsriget kom ikke, og kirken måtte lidt efter lidt indrette sig på et liv i verden, og dertil kræves mindre radikale krav. – mere praktikable anvisninger.

Der kan rejses indvendinger mod alle tre løsningsforsøg. Hovedproblemet er, at de næppe kan bringes i samklang med Mattæus' egen forståelse. Mattæus har uden tvivl ment, at Bjergprædikenen kunne opfyldes – men under en bestemt forudsætning, nemlig Kristus-begivenheden (kristologien). Det er ingen tilfældighed, at Jesus senere i evangeliet taler om sit eget åg som gavnligt og sin byrde som let. Denne tale er henvendt til alle dem, der er "trætte og tyngede af byrder" (Matt 11,28-30). Her tænkes i første række på de tunge byrder, som de skriftlærde lagde på folk ved hjælp af deres lovudlægning. Evangeliet, "Jesu åg", træder nu i stedet for loven. Hans byrde er let, fordi han i modsætning til folkets ledere ikke ønsker at herske over andre og bruge magt, men derimod vil være alles tjener, jf. Mark 10,35-; Matt 20,20-28

Det spørgsmål er ikke kun af historisk interesse, men faktisk afhænger forståelsen af Bjergprædikenen sig på mange måder af svaret på spørgsmålet. Hvis det var ligegyldigt, hvem Bjergprædikenen henvendte sig til, så kunne man f.eks. betragte den som almengyldig morallære. Man kunne gøre den forpligtende over for øvrigheden/statsmagten og dens politiske afgørelser, for økonomisk, social og juridisk praksis. Alt dette er sket i flere tilfælde (L. Corbach, Bjergprædikenen, København 1970, 23).

Men hvis Bjergprædikenen ikke i denne

forstand er almenyldig rettesnor for, hvordan samfundet skal indrettes, og hvis den altså henvender sig til en nærmere bestemt afgrænset kreds af tilhørere, så medfører det ganske andre konsekvenser. Svaret på adressat-spørgsmålet er i virkeligheden ret enkelt. Bjergprædikenen henvender sig i første række til den snævre discipelkreds og i videre forstand til folkeskarene (se Matt 5,1-2: disciplene og 7,28-29: skarene). Sagt på en anden måde: den er discipeletik. Men med denne karakteristik har vi ikke taget brodden ud af Bjergprædikenen. For "discipel" er hos Mattæus et dynamisk begreb, et begreb hvori der ligger en invitation. *Alle* er inviteret til at blive disciple, jf. afslutningen 7,28-29 og især missionsbefalingen. "Idet I går ud, skal I gøre alle folkeslag til mine disciple..." Det er afgørende at blive en Gudsriges-discipel. Og videre hedder det "idet I døber dem, og idet I lærer dem". Indholdet af denne lære er just Bjergprædikenen.

At Bjergprædikenen er discipeletik betyder, at den er et kald til efterfølgelse. I sin bog om efterfølgelse siger D. Bonhoeffer: "Kaldet til efterfølgelse er altså at bindes til Jesu Kristi person alene, idet hans nåde, som kalder os, har gennembrudt enhver trældom under loven... En idé om Kristus, et læresystem, en almindelig religiøs erkendelse af nåde eller synds forladelse nødvendigvis ikke efterfølgelse, ja udelukker den ligefrem; den er fjendtlig over for efterfølgelsen... En kristendom uden den levende Jesus Kristus er og bliver nødvendigvis en kristendom uden efterfølgelse (D. Bonhoeffer, *Efterfølgelse*, København 1957, 33f.).

Det er kun i efterfølgelse, at Bjergprædikenen er et evangelium. Uden Jesus Kristus er den stenhård lov, hårdere og mere ubønhørlig end nogen anden lov, der nogensinde er udstedt. Uden Jesus Kristus er den utopi og verdens fjernt sværmeri.

Fadervor som nøgle

Hvad jeg har sagt i det foregående, kan også formuleres på flg. måde: Fadervor er nøglen til forståelsen af Bjergprædikenen. Det er ikke for ingenting, at Fadervor er placeret i midten af kap. 6 (6,9-13)

De første tre bønner, du-bønnerne, er en samlet bøn om, at Gud vil lade sit rige komme, sit kongedømme sætte igennem. De sidste fire bønner, vi-bønnerne, handler om opfyldelsen af grundlæggende menneskelige behov. Set i sin helhed handler Fadervor om grundvilkåret for livet under Guds kongehærdømme, dvs. i menigheden.

Vi skal lægge mærke til, at Mattæus lader Jesus gentage en af bønnerne, bønningen om tilgivelse/-eftergivelse af skyld, 6,14-15. Det betyder, at der lægges særlig vægt på denne bøn. Det hænger sammen med, at for Mattæus er Guds barmhjertighed det afgørende udgangspunkt for al mennekkelig handling. En tilsvarende pointe kommer til udtryk i lignelsen om den gældbundne tjener (18,23-35). Den, som har erfaret Guds tilgivelse og barmhjertighed, sættes i stand til at leve på en ny måde. Eller sagt på en anden måde: Tilgivelsen er en helt ny begyndelse.

Jf. også tilgivelsens rolle i Frans af Assisi berømte bøn.

Fadervors udgangspunkt er Gudsrigets

komme, Guds frelsende handling. Det svarer mennesket på i sin bøn. Af bønnen udspringer menneskets an-svarlighed. Der er altså en uløselig sammenhæng mellem bøn og handling. Ret beset er bønnen ikke en sprængning, men derimod en afbrydelse af den menneskelige handlingscyklus. Derfor begynder fjendekærligheden (Matt 5,43-47) også med bønnen for forfølgere. Denne bøn er altså ikke afslutningen på alle handlinger, men tværtimod udgangspunktet for ny handling, den aktive fjendekærlighed, der er et svar på Guds grænseoverskridende kærlighed. Gud der elsker onde og gode og lader sin sol stå op over ret færdige og uret færdige (5,45).

I fortællingen om den månesyge dreng møder vi et frimodigt ord: "Alt er muligt for den, der tror". Det er under denne overskrift, vi skal forstå Bjergprædikenen. Men ordene må ikke løsrives fra deres grundforudsætning. Sker det, løber vi ind i en færlig misforståelse. Så bliver den troende til en "der kan alt" af egen kraft. Det er ikke det, som den troende kan "præstere" af egen kraft, der giver resultat. Den grundlæggende forudsætning er Gud, som er i stand til at gøre det umuligt muligt (Mark 10,27). Det er i bønnens tillidsfulde forhold til Gud, der skabes forudsætninger for handling. Den, der selv har erfaret tillid og kærlighed, er befriet fra de falske bekymringer (jf. Matt 6,25-34) og kan møde andre med den samme tillid og kærlighed.

Den om vendte verden

Efter disse principielle betragtninger skal vi se lidt mere på indholdet af Bjergprædikenen. To centrale begreber kender teg-

ner talen: Gudsriget og hans retfærdighed, jf. 6,33: "Søg først Gudsriget og hans retfærdighed...", hvorunder resten af talen skal ses.

Saligprisningerne betyder, at alt det følgende skal ses under overskriften: Evangelium – forjættelse – befrielse. Vi bemærker de indledende ord (1948overs): "Han tog til orde, lærte dem og sagde..." (5,1f). Den højtidelige formulering viser, at nu kommer der noget, som er meget vigtigt. Der er tale om en proklamation. En konge tiltræder sin regering. Han kommer med en betydningsfuld erklæring vedrørende sit regeringsprogram – det er en sådan situation, vi må have i tankerne. Det, som nu kommer, skal faktisk forstås som en trontale.

Men har man først gjort sig dette klart, så ser man også den himmelvide forskel mellem denne regeringsproklamation og så alle verdenshistoriens øvrige proklamationer. Her mangler al pomp, pragt og ære. Det er ikke de mægtige og indflydelsesrige inden for verdensherredømmet, som sidder på tilskuerpladserne. Nej, Jesu tilhørere er ganske almindelige – fortrinsvis fattige – mennesker (disciplene) og så de store folkeskarer, der i det foregående er beskrevet som nødlidende (se 4,23ff). "En anonym menneskemængde i ukendt antal, repræsenterende alverdens legemlige og sjælelige elendighed, kryber her sammen på bjergskrænten for at høre, hvad en mand, iklædt en fattig vandringsmands dragt, har at sige til nogle unge mænd, som ikke har lært andet end deres jævne håndværk"

Når man taler om proklamation, giver det

kun mening, hvis der bag denne står en magt eller autoritet. Man ville ikke for alvor bruge denne betegnelse om nogle tanker, kundgjort af en magtesløs fantast. Sådan har mange i samtiden givetvis opfattet Jesus. Ikke desto mindre gør han krav på at tale i Guds navn. Han hævder, at hans myndighed kommer fra Gud selv. Men han mangler aldeles ydre tegn på magt. I stedet for kostbare symboler (insignier) bærer Jesus fattigdommens dragt. Jesus hverken kan eller vil give verden ydre beviser på sin myndighed. Den kræver tro (Corbach, 1970, 60).

Indholdet af hans tale vender op og ned på tingene. Det er den omvendte verden. "Salige er de magtesløse, deres er Guds rige (5,3; Seid. oversættelse). Sådan begynder han denne mærkelige tale.

Inden jeg forlader saligprisningerne, skal jeg berøre endnu et spørgsmål, der har spillet en stor rolle i kirkens historie. Som bekendt siger Mattæus "fattig i ånden" (aut. vers.), hvor Lukas har "fattig" (Luk 6,20). Der er derfor naturligt, at man har spurgt, om Mattæus og de officielle kristne i hans fodspor, har åndeliggjort saligprisningerne. Omvendt har man også spurgt, om Lukas og de mange sekteriske og revolutionære bevægelser i hans fodspor har fordrejet saligprisningerne ved at se dem ud fra et rent materialistisk synspunkt.

Begge påstande er blevet fremsat, og begge er forkerte. Saligprisningerne skelner nemlig ikke mellem åndelig og materiel nød, og der drages ingen skillelinje mellem åndelig og materiel tilfredsstillelse. De mennesker, Jesus talte til, hvad behov

for begge dele. Hverken profeterne eller Jesus åndeliggjorde budskabet om Himmerige/Guds rige. Og de fortolkede det heller ikke derhen, at Himmerig ville komme som resultat af blot en materiel revolution. Saligprisningerne lovpriser dem, der skal tilfredsstillende både på legeme og sjæl (P. Tillich, Grundvoldene vaker, 31f).

Lykke og nød

Men hvad mener Jesus, når han siger: "salige er de afmægtige", eller måske skulle man gengive teksten "lykkelige er de ulykkelige"? De forestillinger, vi i dag forbinder med salig, dækker ikke det, som saligprisningerne rummer i sig. Vi forbinder det oftest med det hinsidige, hvilket ses af at ordet i dag næsten kun bruges om en afdød. I enkelte tilfælde bliver det brugt om en person, som er i en eller anden rus-tilstand. Man kan være "i en salig rus".

Ordet "lykkelig" er heller ikke så velegnet, fordi det i dag som regel hentyder til noget meget materielt, dennesidigt. Man kommer til at tænke på jagten efter lykken, sådan som vi til overmål erfarer det i disse "lotto-tider", hvor "lykke-hjulet" og andre spillelidenskaber præger billedet.

Der findes to forståelser af saligprisningerne, som kan være vanskelige at forene. Den ene forståelse kendes især fra katolsk tradition, ikke mindst ordensfolkene. Her har man opfattet saligprisningerne som nogle etiske dyder. De er blevet sammenlignet med lovtavlerne ved Sinaj og er således forstået som "dydstavle" eller "indgangsbetingselser" til Gudsriget. Med andre ord: her skulle det dreje sig om en

førtegnelse over kristelige dyder, karakteregenskaber, som Jesus særlig har fremhævet som nødvendige, før at man kan få lov til at gå over tærsklen til Gudsriget. – Den logiske konsekvens ville da være, at de, der havde sådanne anlæg af naturen, ville få en fortrinsret, mens mennesker med andre anlæg måtte bestræbe sig på at erhverve dem under moralske kampe. I sin yderste konsekvens betyder det, at en bestemt moralsk (etisk) standard giver adgang til Gudsriget..

Men det er netop, hvad saligprisningerne ikke siger. De spørger ikke om kristelige dyder eller moralsk standard. De priser de fattige lykkelige. Vi er her fremme ved den anden forståelse – som også kaldes ”ontologisk”, fordi det handler om væren

Det drejer sig her om en nød eller mangel-situation. Det er altså nøden og mangelen, der er fælles for de mennesker, der her omtales. De sultne mættes, de sørgende trøstes, de fattige får tilsagnet om Gudsriget. Nød og mangel er tilstande, hvor mennesket ikke har noget. Som fattig, sulten og sørgende kan man kun være henvist til at modtage noget. Det, man modtager, er nød-vendigt, fordi det vender nøden.

Således forstået kredser saligprisningerne om forholdet mellem lykke og nød, mellem behov og befrielse. Lykke erfarer vi der, hvor et ønske opfyldes, og en længsel bliver tilfredsstillet. Lykke oplever vi, hvor vi lever i samklang med andre mennesker og med de ting og den natur, som omgiver os. Lykke betegner altså oplevelsen af at være helt menneske – man føler

sig i et omfattende harmonisk samspil. De gamle hebræere kaldte denne tilstand for shalom.

Inden for nyere psykoanalytisk forskning peger man på, at lykke har at gøre med tillid og helhed, f.eks. den tillid og harmoni, som barnet først og fremmest finder hos sin mor. Og lykke har at gøre med at have et sted at høre hjemme. Vi er lykke, når vi har lov at være os selv.

Men lykke er ofte blevet perverteret. Lykken forvanskes og bliver til pseudo-lykke og privat mæthed. Lykken bliver perverteret, når den gøres til noget planmæssigt, noget man krampagtigt vil have i besiddelse, noget som de privilegerede har og kan nyde på trods af, at mange andre lever i elendighed.

Det er ikke den form for lykke, saligprisningerne handler om, men derimod en mere ægte og oprindelig lykke, som ikke bygger på alt det, vi mennesker har, men på hvad mennesket er. Det drejer sig her virkelig om modsætningen mellem at have (dvs. eje, besidde) og at være – sådan som det bl.a. udtrykkes af E. Fromm (jf. hans bog: At have eller at være, København 1982).

”Lykkelige er de ulykkelige”. Det er et paradoks, en revolutionær omvendelse af alle gældende målestokke. En kritik af denne verdens tankemønstre, en kritik af samfundets værdisystem. Vores nutidige samfunds værdier er først og fremmest vækst, præstation og overflod. Vi oplever et værdisammenstød mellem på den ene side vores jagt efter lykke og vores vækst-tanker, og på den anden side den fattigdom, som mange oplever ikke blot på den

sydlige halvkugle, men også hos os. Et sammenstød mellem de velstilledes ejermentalitet og de fattiges blotte væren.

Saligprisningerne udtrykker altså virkelige kontrasterfaringer: Det er kontrasten mellem to sæt af værdinormer. De, som virkelig har forstået denne kontrast og handler i overensstemmelse med den, bliver i anden halvdel af saligprisningerne også erklæret for lykkelige: Lykkelige er de barmhjertige, dvs. de der viser solidaritet med de nødlidende, med dem der har behov. Lykkelig er de, der stifter fred, thi de skal kaldes Guds børn. Lykkelige er de rene af hjertet, dem hos hvem der er en overensstemmelse mellem det indre og det urene. De u-delte.

De radikale krav

Inden for rammene af dette foredrag er det ikke muligt at gennemgå alle dele af Bjergprædikenen. Derfor holder jeg mig til de mest centrale dele, og hertil hører antiteserne, Matt 5,21-48.

Højdepunktet i antiteserne er kravet om ikke kun at elske sin næste, men også fjenderne. Dette krav munder ud i appellen til at "være fuldkomne, som jeres himmelske fader er fuldkommen" (5,48).

Vi møder ordet "fuldkommen" et andet sted i Mattæusevangeliet, nemlig i fortællingen om den rige unge mand, som kommer til Jesus og spørger efter, hvad han skal gøre for at arve evigt liv, Matt 19,16-30. I første omgang henviser Jesus til budene, dvs. de 10 bud, men dem har manden overholdt. Derefter siger Jesus. "Hvis du vil være fuldkommen, så gå hen og sælg, hvad du ejer og giv det til de fattige,

så vil du have en skat i himlen; og kom så og følg mig" (19,21). – en tekst, der spiller en central rolle for Frans af Assisi og andre af hans type.

Det centrale punkt er forholdet mellem budenes overholdelse og fuldkomnhedskravet, dvs. kravet om at sælge alt. Dette forhold svarer nøje til forholdet mellem tese og antitese, altså f.eks. tesen: "du må ikke begå drab" og antitesen "enhver, som bliver vred på sin bror, kendes skyldig af domstolen" (se Matt 5,21-22).

Spørgsmålet er nu: Er antitesen en lovs-kærpeelse? Er kravet om fuldkommenhed et udtryk for, at lovskruen får en ekstra tand? Efter min opfattelse ville det være en forkeret forståelse, for det ville indebære, at Bjergprædikenen udtrykker en ny og strengere lov.

På den anden side er der tale om en radikalisering. Hvori består denne radikalisering? Ordet "radikal" kommer egentlig af det latinske ord radix, der betyder rod. Radikalitet vil derfor sig at gå til roden af en sag. Det, der efterlyses, er en gennemgribende og dybtgående forvandling af mennesket.

Ingen er af sig selv i stand til at leve op til denne radikale forandring. Det er derfor heller ikke underligt, at disciplene bliver bestyrkede over det svar, Jesus giver i forbindelse med den rige mand "Det er lettere for en kamel at komme igennem et nåleøje end for en rig at komme ind i Guds rige" (Matt 19,24). "Hvem kan så blive frelst?", spørger disciplene dybt rystede (19,25).

Mennesker kan ikke selv gennemføre den

radikale efterfølgelse. Radikaliteten har derfor ikke for Mattæus (og heller ikke for Jesus) noget med moralisme at gøre. Men dermed er mennesker ikke uden håb, for det, der er umuligt for mennesker, er muligt for Gud (19,26).

Det er lyset af dette, vi må forstå kravet om fuldkommenhed i 5,48 og 19,21. Udtrykket "fuldkommen" kan let misforstås, nemlig i retning af det græske ideal om den fejlfrie, perfektionistiske personlighed. Det giver imidlertid større mening at forstå ordet i lyset af det hebraiske begreb "tamim", der betyder "helt", "fuldstændigt", "u-delt". Når Jesus siger, at disciplene skal være fuldkomne betyder det altså, at de skal være hele mennesker. Det, der her efterlyses, er den *totale hengivelse*, - jf. i øvrigt prøveoversættelsen fra 1989, som skriver "helhjertede".

Man kan også sammenligne med Lukas' version: "Vær barmhjertige", som jeres fader er barmhjertig" (Luk 6,36). Mennesket skal være fuldkomment som Gud er det. Gud er fuldkommen ved, at han helt og holdent hengiver sig til mennesker. Han lader sin sol stå op over onde og gode (Matt 5,45).

Når Jesus skærper eller radikaliserer loven, er det ikke i retning af bodfærdighed - i lighed med Johannes Døberen. Det skal heller ikke forstås som en minutiøs overholdelse af lovens enkelte dele - som hos farisæerne. Det, som Jesus forlanger, er et helt nyt liv, en ny spontanitet, som dt ikke er muligt at tilvejebringe ved nogen form for indre eller ydre anstrengelse.

Lovens radikalisering har hos Jesus en

bestemt og afgørende forudsætning: en endnu stærkere radikalisering af tilgivelsen. Det er almindeligvis sådan, at jo strengere kraven udføres, desto stærkere bliver forømmelsen af dem, der ikke står mål med det, der kræves. Men hos Jesus er det anderledes. Her er tilgivelsen - som allerede nævnt - det fortegn, hvorunder alt andet skal ses.

Derfor advarer Jesus også i Bjergprædikenen imod enhver form for dom over andre. "Døm ikke, for at I ikke skal dømmes. For den dom, I dømmes med, skal I selv dømmes med, og det mål, I måler med, skal I selv få tilmålt!" (7,1-2). Det mål, mennesker måler med, er normalt den ubarmhjertige retfærdighed; det er en iskold retfærdighed. Det mål, Gud måler med, er barmhjertigheden. Det er den, der skal være grundlaget for al menneskeligt samvær.

Den kompromisløse tjeneste

Den radikalitet, u-delthed og helhjertethed, som efterlyses i antiteserne, genfinder vi også senere i Bjergprædikenen, mest tydeligt i ordene i Matt 6,24: "Ingen kan tjene to herrer, han vil jo enten hade den ene og elske den anden, eller holde sig til den ene og ringeagte den anden. I kan ikke tjene både Gud og mammon".

Ordene er en fin sammenfatning af pointen i fortællingen om den rige unge mand. Det spørgsmål, som både fortællingen og Jesu ord i Matt 6,24 rejser er: hvordan forholder menneskene sig til besiddelsens magt, trangen til at ville eje.

Gennem ejendom får vi mennesker en følelse af sikkerhed. Gennem rigdom får

---

vi desuden indflydelse og magt. Mennesket søger bestandigt at forøge og frem for alt sikre sin ejendom og er til stadighed bange for at miste den. På den måde opstår der nu et mærkeligt forhold til jordisk besiddelse: den samme magt, der garanterer mennesket sikkerhed og trykthed, er på på den anden side en kilde til stadig bekymring og frygt.

Det er ikke afgørende, hvor meget man ejer. Selv om det kun er ganske lidt, vil man forsøge at forsvare og sikre det med samme frygt, bekymring og ufrihed, som når der er tale om store ejendomme. Det, der betyder noget, er ikke så meget størrelsen af ens ejendom, men i hvilken grad man – hvad enten den er stor eller lille – bygger sin sikkerhed på den. Dog vil der altid være en tendens til, at jo større ejendommen er, jo mere bygger man på den.

”Mammon” betegner ikke en særlig stor ejendom eller rigdom, men en hvilken som helst ejendom og rigdom. Ved at personificere begrebet ejendom gør Jesus det straks tydeligt, at der er tale om en magt, som er i stand til at gøre mennesket lydigt, ja slavebinde det. Og budskabet i Matt 6,19-34 er, at ethvert kompromis er udelukket: Afhængigheden af Mammon skal ikke blot gøres mindre, den skal fuldstændigt ophøre. Den allermindste tilknytning kan i næste øjeblik føre til fuldkommen trældom. Her drejer det sig om et klart enten-eller.

Det, Jesus gør gældende i Matt 6,24 er, at penge lænker menneskene, lænker deres hjerter. Pengene har deres egne love, som man må rette sig efter. Det kender vi særdeles godt i dag, hvor man mener, at men-

nesket er konstrueret på en sådan måde, at det nødvendigvis altid skal være styret af penge. Jesus er anderledes radikal og kompromisløs. Guds herredømme kan ikke forenes med mammon og ejendom. ”Hvor din skat er, der vil også dit hjerte være” (Matt 6,21). Guds herredømme kan ikke forenes med tjeneste for andre herrer. Ejendommen er som en gud.

Jesus kræver med andre ord en kompromisløs tjeneste – noget som kommer fint til udtryk i Hans Anker Jørgensens salme ”Du som gir os liv og gør os glade”, spec. v. 4 og 5.

I kan ikke tjene Gud og fanden
I må vælge mellem liv og død
I skal ikke tjene på hinanden
I skal dele glæde, sorg og brød
Tjen hinanden, I er alle lige
Der er ingen rige i mit rige.

I skal se med kærlighedens øjne
Alt det skabte skal I passe på
I skal ikke tro på gyldne løgne
i mit rige er de store små
I skal ikke frygte nogen fjende
Kærlighedens liv har ingen ende.

---

*Fortsættes i næste nummer af
Nyt fra Assisi-Kredsen*

Assisi-Kredsen
Marianne Plum
Teglværksgade 3, 1.th.
DK-2100 København Ø

Returneres ved varig adressændring

BESTYRELSEN

Frederik Hjerrild, formand
Dalles Have 24, 3400 Hillerød
tlf 48 24 50 60

hjerrild@assisi-kredsen.dk

Marianne Plum, sekretær
Teglværksgade 3, 1.th., 2100 Kbh Ø
tlf 39 29 87 40

plum@assisi-kredsen.dk

Lotte Abel, kasserer
Havnevej 26, st.tv. 4000 Roskilde
tlf 38 28 85 56

Assisi-Kredsens giro: 225 19 49
Bank: reg. nr 0258 konto: 225 19 49

Gunnar Bach Pedersen
Sdr. Boulevard 114, 1.tv, 1720 Kbh. V
tlf 33 25 52 92
gbp@assisi-kredsen.dk

Eva Rungwald
Løvevej 10, 2610 Rødovre
tlf 36 41 33 96

Inge Lise Therkildsen
De Conincks Vej 20, 2840 Holte
tlf 45 41 34 33

Gert Ryom-Hansen
Vennemindevej 2, 2.th., 2100 Kbh Ø
tlf 39 29 26 14

Johan Petersen
Kulsviervej 95 B, 2800 Lyngby
tlf 45 83 45 93

Blanka Langsted
Roskildevej 94, 5.tv.,
2000 Frederiksberg
tlf 38 79 89 82

NYT FRA ASSISI-KREDSSEN

redigeres af

Marianne Plum (ansv)
Gunnar Bach Pedersen

Nyt fra Assisi-Kredsen
ISSN 1 39 5-87 98

Assisi-Kredsen på Internet: www.assisi-kredsen.dk

At sikre sig selv eller vove sig selv i livets risiko

Umiddelbart efter Matt 6,24 følger formaningen om ikke at bekymre sig. I stedet for at bekymre sig for mad og klæder skal disciplene søge Gudsriget og hans retfærdighed, så skal nemlig alt det andet blive givet i tilgift (Matt 6,25-34). Hvad er baggrunden for og meningen med disse ord?

Jeg tror, at Jesus med disse ord vil opfordre sine tilhørere til at vælge mellem friheden og sikkerheden. Lad mig forklare dette valg ved endnu engang at henvise til fortællingen om den rige unge mand (rige yngling). Vi møder her et menneske, der lever ud af den overbevisning, som også præger vores samfund: man tror, at det er muligt at bevare både sikkerheden og friheden på én gang. Men det er nu engang sådan her i livet, at enten kan vi sikre os og så forråder vi både vores egen og vores næstes frihed, eller også kan vi være frie og så må vi give afkald på sikkerheden.

Når man f.eks. vil beskytte et samfund mod alle mulige farer, så opbygger man efterhånden et samfund, der udøver kontrol med sine borgere. Et samfund, der investerer i sikkerhed og i politiske forholdsregler, fordi det lever i en konstant angst, kan ikke tåle frihed.

Man kan altså ikke både sikre sig og bevare friheden. Og den rige mand ville egne dele. Derförgik han bedrøvet bort, da Jesus bad ham om at give alt, hvad han ejede, til de fattige. Manden ville vinde friheden og bevare sikkerheden, fordi der var meget at sikre. Men friheden kan kun vindes, hvis man er villig til at risikere noget (J. Zink; jf. J. Nissen, På livets side,

Kbhvn.1988, 86-87).

Netop ordene om ikke at bekymre sig, viser, at man må vælge mellem frihed og sikkerhed.

Verdens største problem er sikkerheden. Vi taler om sikkerhedspolitik. Det betyder, at verden bliver mere og mere usikker, for aflutter bekymring om, at vi har færre udryddelsesvåben end fjenden, så øger vi usikkerheden i verden hver time. For at sikre os.

Det er karakteristisk for bekymringen, at den aldrig bliver færdig, for den vil sikre sig, dobbeltsikre, ja tidobbeltsikre, og jo mere den sikrer sig, jo mere usikker bliver den.

Jesus fortalte en gang lignelsen om de betroede talenter (Matt 25,14-30). Historien handler om live, og vore bekymringer for livet, og om bekymringer, som ødelægger livet. Som bekendt blev de to første tjenere rost, fordi de handlede med deres talenter, hvorimod den sidste tjener gravede sin talent ned, og derfor mistede han alt. Nu vil man måske sige, at de to første tjenere jo da også ville sikre sig gennem deres handel. Ja, men de kunne ikke vide, om det lykkedes. Hvis de havde været fulde af bekymringer, så havde de også gravet deres talenter ned. Man kunne tænke sig, at en af dem handlede, brugte sig selv og mistede det hele. Til en sådan tjener ville lignelsens herre have sagt: Du sparede ikke dig selv, og det liv, du fik, for at leve – gå ind til din Herres glæde.

Jesus var jo selv en sådan tjener. Han talte om, at vi ikke skulle bekymre os, og han satte selv livet på spil, og det kom der intet ud af – overfladisk set. Og alligevel kom der noget ud af det. I hans liv og hans død kom en anderledes virkelighed til udtryk: Gudsriget. Alt det, han havde gjort, sagt og levet blev en bekræftelse af lignelsens budskab, som er: Ødelæg ikke dit liv i bekymring, grav ikke din (dit) talent ned i jorden for at sikre dig, gå ind til din Herres glæde. (J. Møllehave: Dødingehjem – De levendes land, 1981, 98-101).

Lignelsen forkynder, at den, der ofrer sig selv i livets og tjenestens risiko, ham skal der gives, og han skal få i overflod af liv og tjeneste. Men den, der ikke har andet end sin uangribelighed, mister endog det, han havde: tjenesten, livet, uangribeligheden. For han, den uangribelige, bliver netop angrebet af kærlighedens Gud – han der kun ville sikre sig mod dommen, bliver netop dømt, dømt af den kærlighed, som han svigtede (H.J. Falk, En Sct. Knuds Postil, 50-51).

Praksis er kriteriet

Sidste del af Bjergprædikenen er en stor appel til at lade tro og handling udgøre en enhed (7,13-27). Vi møder her det samme tema som i Jakobsbrevet: ”Vær ordets gørere, ikke blot dets hørere; ellers bedrager I jer selv” (Jak 1,22).

Denne betoning af handlingen kommer nok stærkest til udtryk i ordene: ”Ikke enhver, som siger: ”Herre, Herre”, skal komme ind i Himmeriget, men kun den, der gør min himmelske faders vilje” (Matt 7,21). Det, som i sidste instans er afgøren-

de, er altså ikke den rent dogmatiske eller ortodokse bekendelse. Og – som det efterfølgende vers viser – er det heller ikke den profetiske tale i Jesu navn, ligesom det heller ikke er uddrivelse af dæmoner og andre undergeringer. Det afgørende er alene, om man gør den himmelske faders vilje, altså praksis.

Også praksis eller Guds vilje bliver konkret bestemt i sammenhængen: Det drejer sig om den livsform og de anvisninger, som er beskrevet tidligere i Bjergprædikenen. Man kan altså ikke tale sig ud af handlingen ved at henvise til manglende viden om Guds vilje, for Guds vilje er klart skildret. Det er intet andet end den radikale kærlighed, hvis absolutte målestok er Guds egen handling, og hvis jordiske konkrete målestok er omsorgen for medmennesket. Det er kort og godt kærlighedens handlinger, det drejer sig om

Efterfølgelsen skal således have en konkret form. Bekendelsen til Jesus er kun rigtig, når man også er rede til at lade den få konsekvenser i hverdagen. Hvis overensstemmelsen mellem ord og handling mangler, så opstår der et alvorligt troværdighedsproblem. Og det er måske – når det kommer til stykket – en af de største udfordringer, som kirken står over for i dag. Spørgsmålet til kirken, menighederne og de enkelte kristne lyder: Er i selv parat til at leve det liv, som Bjergprædikenen opfordrer til, et liv i kompromisløs tjeneste?

Eller sagt på en anden måde: Er disciple – er menigheden, er ”vi” – jordens salt og verdens lys (Matt 5,13-16)? Det vil sige det sted, hvor de værdier, Bjergprædikenen taler om, søges levet ud i praksis

Det ville være en forkortning, hvis man nøjedes med at sige som reformatorerne: at det er disciplenes budskab, der er saltet. Nej, det er hele deres eksistens, der menes, så sandheden har fået et nyt grundlag ved Kristi kald til efterfølgelse (D. Bonhoeffer, *Efterfølgelse*, s. 95).

Men den anden mulighed består, nemlig at saltet mister sin kraft og ophører med at være salt. Da duer det i virkeligheden ikke til noget som helst, men må smides væk. Hvis det sker, ja så er forskellen mellem menigheden og verden udvisket eller ligefrem forsvundet. Så er menigheden ikke mere det "kontrastsam fund", som den skulle være. Så giver menigheden blot udtryk for de værdinormer, der nu engang hersker i verden: vækst, præstation, overflod, sikkerhed osv.

Kompromisets problem

Men som enkelt kristen og som menighed lever vi i et dilemma. På den ene side har vi Bjergprædikenen med hele dens radikalisme, på den anden side har vi dagligdagen med alle dens kompromisser.

Bjergprædikenens radikalisme kræver hele mennesket. Det må vælges mellem Gud og mammon. Hvis mennesket ikke kun tilbeder Gud, men også sin ejendom – eller ikke sætter hele sin ejendom ind for Gudsrigets sag – så lever det delt og splittet. Vi lever delt, når vi deler vore medmennesker ind i den, som vi må elske og dem som vi må hade (5,43). Vi lever delt, når vi anvender to målestokke, når vi fælder dom: når vi ser splinten i den andens øje, men ikke bjælken i vores eget (7,3-5). Vi lever delt, når vi beder til Gud som

fader og samtidig gør os bekymringer for mad og klæder (6,25-34), Vi lever delt, når vi offentligt stiller vore gode geminger frem (6,2-4), vore bønner (6,5-6), og vor faste (6,16-18), fordi vi så også vil have anerkendelse fra (andre) mennesker. Vi vil have dobbeltlønnen – både løn fra vore medmennesker og fra Gud. Selv om vi ikke slår vores bror ihjel, lever vi delt, når vi vredes på ham. Vi lever også delt, når vi begærer det andet køn, selv om vi ikke bryder ægteskabet (5,27f.).

Helheden lader sig kun gennemføre, når mennesket har et centrum, en midte. En midte, hvorudfra det kan leve. Disciplene må desuden have et mål. Ellers bliver de splittede og delte. Som midte og mål står Gudsriget og dets retfærdighed.

Men hvad så med kompromisset? Det moderne komplekse samfund betyder, at en række forskellige og uensartede grupper og værdipositioner lever side om side. Hvis disse grupper skal leve sammen i det pluralistiske samfund, så kan det kun ske ved, at hver gruppe opgiver en del af sine egne interesser. Den principielle ret til at have sine særlige interesser bliver dog stående. Man giver kun køb på egne interesser, for at der overhovedet kan opstå et kompromis.

Men Bibelen har et andet billede af, hvad et samfund er. Guds kontrastsamfund, som bl.a. kommer til udtryk i Bjergprædikenen, er et sted, hvor man ikke taler om sine egne interesser som noget, man skal forsvare. Her drejer det sig så at sige om

---

”Guds interesser”, dvs. Guds sag, Gudsriget. Idet alle tænker ud fra Gud eller Gudsriget, gør de de andres interesser til ens egne interesser. Der er ikke tale om en interesse-udligning – sådan som i det moderne pluralistiske og demokratiske samfund – men om en radikal ny måde at tænke på: ud fra Gud og ud fra den anden. Man kan også sige ud fra det dobbelte kærlighedsbud med dets radikale konsekvenser

For en uddybning af min forståelse af Bjergprædiken se bl.a. mine artikler ”Bjergprædiken og freden”, i P. Nørgaard-Højten (red.), *Fred og nedrustning – kirkens ansvar?*, Århus 1983, 69-93 og ”Det hele menneske. Om bjergprædikens menneskesyn”, i J. Nissen & H. Simonsen (red.), *Teologi og kirke* (Festskr. Til P. Nepper-Christensen), København 1986, 82-103.

Fascinationen

Hvis dette nye og anderledes samfund på nogen måde skal få plads i vores verden, er det nødvendigt, at mennesker lader sig rive med af de visioner, som Bjergprædiken rummer. Der kaldes på en helhjertet indsats. Mennesker må lade sig fascinere af Gudsriget, sådan som det billedligt kommer til udtryk i lignelsen om den kostbare skat (Matt 13,44):

”Himmeriget ligner en skat, der lå skjult i en mark; en mand fandt den, men holdt det skjult og i sin glæde går han hen og sælger alt, hvad han ejer og køber den mark”

Det er denne fascination, Bjergprædiken handler om. Mon ikke også det var drivkraften i Frans af Assisis liv?

